

RAKOUSKÁ ZDRAVOTNICKÁ SLUŽBA OČIMA OFICIÁLNÍ DELEGACE

Mjr. PharmDr. Vítězslav FANTA, plk. v zál. doc. RNDr. Vladimír MĚRKA, CSc.
Ministerstvo obrany ČR, Odbor vojenského zdravotnictví GŠ, Praha
(náčelník: plk. MUDr. Jan Vesecký)
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové
(rektor: plk. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.)

Ve dnech 3.-5. listopadu 1993 se uskutečnila oficiální návštěva delegace Armády České republiky vedené náčelníkem zdravotnické služby AČR plk. MUDr. Janem Veseckým ve Vídni. Členy delegace dále byli mjr. PharmDr. Vítězslav Fanta a plk. v zál. doc. RNDr. Vladimír Měrka, CSc. Ze strany rakouského Bundesheeru (dále jen BH) se jednání zúčastnili: divizní generál Dr. Hubert Hrabčík, náčelník zdravotnické služby BH, brigádní generál Dr. Eckhart Lederer, zástupce náčelníka zdravotnické služby BH, brigádní generál Dr. Heribert Michtner, hlavní farmaceut BH, brigádní generál Dr. Paul Stach, náčelník Ústřední vojenské nemocnice ve Vídni, pplk. Georg Podlipny, pracovník Vojenské akademie ve Vídni, kpt. Peter Kaltenbrunner, vedoucí oddělení zdravotnické správy BH.

Delegace zdravotnické služby Armády ČR měla možnost seznámit se se základní strukturou rakouské vojenské zdravotnické služby v míru a za války, se současným stavem transformace, kterou tato služba prochází, s úrovní péče poskytované Ústřední vojenskou nemocnicí ve Vídni, včetně péče o letecký personál BH, která je tu poskytována, a se systémem odvodního řízení v Rakousku. Kromě toho bylo umožněno členům delegace AČR navštívit moderní kolos Všeobecné nemocnice ve Vídni, v současnosti jedné z největších nemocnic v Evropě.

První pracovní den po uvítání a představení funkcionářů; v Ústřední vojenské nemocnici ("Heeres-spital"), umístěné na severním vídeňském předměstí Stammersdorf, byl zahájen přednáškou zástupce náčelníka zdravotnické služby, brigádního generála Dr. Lederera, o současném stavu transformace rakouského vojenského zdravotnictví.

Páteř rakouského BH tvoří tři armádní sbory, 1. as ve Štýrském Hradci, 2. as v Salzburku a 3. as v Badenu. Konečným stavem je pro BH 15 brigád (z toho 12 pěších a 3 mechanizované).

Zdravotnická služba BH ve válečné struktuře je konstituována od stupně rota a je představována zdravotnickým družstvem. Na stupni prapor je vytvořena zdravotnická četa (42 osob), v jejímž čele stojí lékař. Skládá se z družstva třídícího a družstva pro neodkladné zásahy, dále je zde skupina ambulantní a hospitalizační. Z první z nich lze přidělit lékaře až na rotu. Druhá skupina má možnost vytvořit kapacitu až 50 lůžek pro netransportabilní pacienty.

Odsun raněných a nemocných je zajišťován odsunovou rotou "B", která je vybavena terénními odsunovými prostředky (na bázi pásového transportéru). Zajišťuje

odsun z přední linie na hlavní obvaziště brigády. Odsunová rota "A" pak odsunuje raněné a nemocné do civilních nebo vojenských nemocnic. Je vybavena silničními sanitními vozy a autobusy. Obě rotu patří do sestavy armádního sboru a jsou přidělovány dle potřeby.

Na stupni brigáda se vytváří hlavní obvaziště, v jehož čele stojí lékař. Obvaziště se skládá z čtyř organizačních a dvou čet chirurgických. Organizační četa vyčleňuje skupinu pro třídění a resuscitační skupinu. Chirurgické čety mají po dvou chirurgických skupinách a dvou traumatologických skupinách. Jedna z chirurgických čet je rozšířena o skupinu hospitalizační (může vytvořit až 100 lůžek). Součástí hlavního obvaziště je dále lékárna, malá laboratoř a RTG pracoviště. Ze sestavy hlavního obvaziště lze vyčlenit předsunuté oddělení. Celé hlavní obvaziště se v případě potřeby může rozvinout ve stanech moderní americké konstrukce. Ve výbavě hlavního obvaziště je 12 sanitek (typu VW).

Na úrovni armádního sboru je mobilizován zdravotnický pluk. Hlavní součástí zdravotnické služby as jsou již zmíněné odsunové rotu "A" a "B", dále posilové rotu pro posílení civilních a vojenských nemocnic a tzv. polní ambulance, které slouží pro nasazení v místě aktivní bojové činnosti a prakticky nahrazují naše polní nemocnice (jedná se o posílené hlavní obvaziště brigády). Struktura a vybavení zdravotnické služby na úrovni armádního sboru je v současnosti ve fázi dokončování reorganizace a spolu se systémem teritoriálních nemocnic bude dobudována v průběhu roku 1994.

Organizaci vojskové a teritoriální zdravotnické služby znázorňuje tabulka 1.

V systému mírové organizace vojenského zdravotnictví dochází k výrazným změnám charakterizovaným snížením počtem lůžek a orientací na ambulantní péči. Základním článkem zůstává útvarový lékař, který je označován pojmem "vojenský domácí lékař". Počítá se s dodatečným vybavením, resp. obnovou infrastruktury ordinací útvarových lékařů. Dochází k výraznému snížení posádkových zdravotnických ústavů ("Garnisonsanitätsanstalt"), a to z 82 na 42.

Vojenské zdravotnické ústavy ("Heeressanitätsanstalt") budou provozovány jako poliklinická centra s odbornými lékaři a příslušnou lůžkovou částí.

Vojenské nemocnice ("Militärspital") a Ústřední vojenská nemocnice ("Heeresspital") budou nadále plnit svůj dosavadní úkol, ovšem s tím, že v rámci příprav na budoucí nasazení je zdůrazněn požadavek na pokrytí

specifických vojenských úkolů, kde v civilním sektoru nebudou dostatečné kapacity, např. u popálenin.

Se systémem materiálního zabezpečení zdravotnické služby BH nás seznámil ve svém referátu brigádní generál Dr. Michtner, hlavní farmaceut BH.

Každé zdravotnické zařízení BH má svou normu polního materiálu jak nespotebního, tak spotřebního. Tato norma představuje zásobu zdravotnického materiálu na 3 dny činnosti. Takto normovaný materiál je vybrán z více než 12 000 druhů zdravotnického materiálu, který je v současnosti v Rakousku na trhu. Výběr je prováděn podle přísných kritérií. Normovaný materiál zahrnuje 263 druhů léčiv a 400 druhů obvazových látek a prostředků pro jednorázové použití. V současnosti jsou vybrány pro polní výbavu např. pouze 3 druhy antibiotik (PNC, erythromycin, neomycin). Speciální vojenské přípravky nepodléhají registraci. Jinak je zdravotnická služba BH plně vázána Zdravotním zákonem. Rovněž je umožněno ukládat přípravky delší dobu, než je jejich doba expirační (pouze pro potřeby armády) s tím, že je pravidelně kontrolována jejich jakost (naše přípravky "R").

V BH je zdravotnický materiál veden v katalogu s číslem materiálu a s přesnou definicí. Je vybrán sortiment tzv. centrálně nakupovaného materiálu, který je dodáván 1x ročně. Nákup tohoto materiálu je prováděn vojenským materiálním úřadem, kde nákup a zásobování řídí vojenský farmaceut. Kromě toho nákup některých položek provádí přímo ministerstvo obrany.

Tok materiálu je zajištěn cestou 3 zdravotnických základů do 8 lékáren zdravotnických ústavů, vojenských nemocnic a Ústřední vojenské nemocnice. Kromě tohoto nákupu se v Ústřední vojenské nemocnici vyrábí omezený sortiment farmaceutických přípravků. Veškerá evidence objednávek, požadavků a vlastní realizace je od 1. 10. 1993 vedena v systému "EDV" (elektronické zpracování dat) ve vojenském materiálním úřadu. Vstup jednotlivých uživatelů do tohoto systému je omezen a přísně kontrolován. Používá se systém "SANIS" vypracovaný vojenskou zdravotnickou službou. Tím je administrativní práce lékařů zjednodušována na minimum a umožňuje jim věnovat se vlastní odborné práci. Tento systém poskytuje také rychlou analýzu zdravotního stavu vojáků, včetně epidemiologické situace v BH.

V krátkém referátu brigádního generála Dr. Stacha, náčelníka Ústřední vojenské nemocnice, byla podána stručná charakteristika tohoto zařízení, které má 260 zaměstnanců a kapacitu 177 lůžek. Léčí se zde i civilní pacienti (cca 30 %).

Poté naše delegace navštívila oddělení kožní (ukázka odstranění bradavice laserem), interní, chirurgické a oddělení vyšetřování leteckého personálu.

V areálu Ústřední vojenské nemocnice ve starších kasárnách Van Swieteny jsou umístěna ještě 2 další zařízení, a to Zdravotnická škola, připomínající naši ŠDZ zdrav. a Velitelství pro nasazení v zahraničí k humanitární pomoci.

Dále jsme navštívili Všeobecnou nemocnici města Vídně, což je supermoderní nemocniční komplex ve

čtvrti Währing, s lůžkovou kapacitou přes 2200, které bylo uvedeno do plného provozu teprve koncem r. 1993. Toto zařízení plní funkci fakultní nemocnice a pro vojenské zdravotnictví má největší význam samostatná klinika pro urgentní medicínu. Toho si byli vědomi také naši hostitelé, když nám umožnili návštěvu právě tohoto pracoviště. Provázel nás přednosta zmíněné kliniky, prof. Dr. Laggner. Jeho klinika odpovídá "Emergency Departments" angloamerického typu a je zatím ve střední Evropě jediným pracovištěm tohoto druhu. Úkolem kliniky je u všech akutních stavů (interního i chirurgického profilu), zejména život ohrožujících, stanovit v nejkratším možném čase správnou diagnózu a zahájit adekvátní léčebná opatření. Velkorýse je řešen již způsob přísunu postižených sanitkami a vrtulníky. Na střeše krytého parkoviště s kapacitou 16 sanitek je přistávací plocha pro vrtulníky, na které i v noci mohou přistát současně 2 vrtulníky. Dostatečný prostor je v nemocničním areálu vyhrazen pro třídění pacientů. Klinika pro urgentní medicínu je vybavena špičkovou diagnostickou a resuscitační zdravotnickou technikou doplněnou plným monitorovacím zařízením pro každého pacienta. Vyšetřovny jsou opatřeny terminály pro elektronické zpracování dat o pacientovi, což umožňuje vyvolání údajů o jeho dřívějších diagnózách a výsledcích léčby. Je zde také vybavení pro medikamentózní ošetření (trombolýza, katecholaminová terapie, antikoagulace, transfuze, hemofiltrace, detoxikační zásahy atd.).

V závěrečný den navštívila naše delegace Zemské odvodní středisko v Albrechtových kasárnách. Systém odvodů branců je pojat v Rakousku odlišně od České republiky. Odvody provádí stálý vojenský odborný orgán - komise. Jednotlivá vyšetření jsou prováděna na místě v poměrně dobře vybaveném středisku, a to jak materiálně, tak personálně. Odvody probíhají kontinuálně čtvrtletně (někdy měsíčně). Základní vojenská služba trvá 8 měsíců jednotně pro všechny vojáky. Odvodním řízením musí ze zákona projít všichni muži příslušného ročníku. Až po provedení odvodního řízení s kladným vyjádřením pro službu v armádě, může odvedenec žádat o náhradní civilní službu. V Rakousku existuje celkem 6 stálých odvodních komisí, které se opírají o některou vojenskou nemocnici.

Závěrečná jednání proběhla v hezkém prostředí našeho velvyslanectví, umístěného ve starém šlechtickém paláci poblíž Schönbrunnu. Představitelé obou zdravotnických služeb se shodli na doplnění plánu dvoustranné spolupráce na rok 1994 o dvě návštěvy rakouské strany v České republice a dvě návštěvy české strany v Rakousku.

Náčelníci zdravotnických služeb obou armád vyjádřili uspokojení nad výsledkem návštěvy delegace Armády České republiky v Rakousku. Dosavadní průběh této dvoustranné spolupráce skýtá dobré předpoklady efektivního přínosu pro obě armády.